

به نام خداوند هستی بخش

موضوع: کار معماری چیست؟

کار آموز: حمید فتاحی

کتاب معماری و راز جاودانگی اثر الکساندر متولد سال 1936 در وین اتریش است. در بخش اول و ابتدایی کتاب قرار است راجع به ماهیت معمار و معماری است. الکساندر جزء معدود معماران معاصر است که در مواجهه با معماری و شهرسازی تلاش کرد با پرداختن به گنجانده "مظروف" راهی برای بیان ظرف پیدا کند. عامل اصلی که باعث بحران فعلی در معماری شده بی توجهی به یک اصل است و آن این است که هر معمار و طبع آن هر اثر معماری فقط یک دغدغه دارد و آن درک و ارتقای کیفیت زندگی انسان است. اگر بپذیریم که کار معماری سرو سامان دادن و شکل دادن به مکان زندگی بشر است پس فعل معماری لازمه توجه هم زمان به دو نکته است: "شکل" و "زندگی".

به عبارت دیگر معماری قصد ساختن ظرف برای گنجانده یا مظروف را دارد. ظرفی به شکل بنا برای زندگی انسان. همان طور که میدانیم اگر فقط یک عامل را حائز اهمیت و اجرا بدانیم و آن یکی را رها کنیم به معماری نامطلوب و ناموفق می‌رسیم. معماری ناموفق یعنی بنایی که انسان در آن احساس سرزندگی و حیات داشتن و آرامش را نمی‌کند.

از بررسی تاریخ معماری می‌فهمیم که مشکل بزرگ معماری و شهرسازی کنونی که به فضاهای بی روح منجر شده توجه بیش از اندازه به ظرف و غفلت از گنجانده است. گویا فراموش کرده اند که علت موجودیت ظرف جای دادن به مظروف یا گنجانده به بهترین شکل ممکن است. نمی‌توان بنایی را ظرف نامید که صرفاً در ظاهر زیبا اما جای مناسبی برای مظروف نیست و در ساختن آن به خصوصیات گنجانده توجه نشده است.

برای ساختن ظرفی خوب باید مظروف آن را به خوبی شناخت. همه ی دغدغهی سفارش دهنده آماده کردن وضعی مطلوب تر برای زندگی بهتر است.

این بهینه شدن، زیبایی خاص مورد نظر در معماری را هم منجر می شود .

طبیعت به ما یاد می دهد که زیبایی یعنی تطابق کامل ظرف و مظهر. هر ظرفی به نسبتی که به این مطابقت رسید و قرابت بیشتری ایجاد کرد زیباتر است.

این "راز ساختن" در همه شئون و حوزه های آن است.

هر کس به این راز دست یافت می تواند خلقی مفید ، زیبا و جاودانه بسازد.

اگر معماری ظرف زندگی انسان باشد پس میل به معماری خوب لازمه اش شناخت خصوصیات گنجانده آن یعنی معیارهای زندگی بهتر است. مقصود از زندگی کل آن است. در برحه ای از جنبش معماری مدرن نیز به مظهر معماری توجهی شگرف شد تا جایی که ظرف و قالب معماری را نتیجه خود به خودی توجه درست معمار به گنجانده می دانستند.

آنچه آن جنبش و نهضت را ناتوان ساخت از به وجود آوردن فضاهای در شان زندگی کامل انسانی، یعنی فضاهای زنده و آرامش بخش ، تکیه به وجهی از زندگی انسان یعنی بخش مادی و جسمانی و کارکرد آن بود.

بنابراین مقصود ما از شناخت زندگی شناخت تمام وجوه آن در همه بخش ها و حوزه های مادی معنوی و روانی است. کاملا واضح است که تکیه به شناخت وضع موجود زندگی ای که قرار است در بنا یا مکان مورد نظر اتفاق بیافتد ما را به مقصود نمی رساند.

وقتی کسی به خلق و ساخت مکانی به پا می شود و آن را به معمار سفارش می دهد ، عملا می خواهد مکانی را ایجاد کند که بتواند او را در داشتن آرامش و لحظات شاد و بهتر، از همگی جهات در آینده یاری رساند و باعث دلخوشی و آسودگی خاطر وی شود.

پس **معنای عام معمار** یعنی هر کسی که به ساخت بنایی اقدام می کند، نه تنها باید ویژگی های آن نوع از زندگی را بشناسد، بلکه باید به تصویری از زندگی بهتر در حد امکان در آن بنا نیز واقف باشد .

بنابراین کسی که معماری انجام می‌دهد به ناچار در مکانی که طراحی می‌کند برداشت خود از زندگی بهتر ممکن را بیان می‌کند. مجموعه‌ی باورهای معمار که محصول احساس و درک او از شایسته‌ترین زندگی قابل عرضه در بنای مورد طراحی است.

اگر در هنرهای دیگر همچون نقاشی و موسیقی هنرمند احساسات و باورهای خود را به طور مستقیم در اثر ظاهر می‌کند، معمار کارش ساختن مکانی برای "زندگی دیگران" است.

معمار به کالبد و جسمی می‌اندیشد که مفهوم و زیبایی خود را از استفاده‌کنندگانی می‌گیرد که در آن مکان برای شان لحظات شاد و فرح بخشی خلق شده باشد.

مثلاً برای کسی که می‌خواهد مدرسه‌ای بسازد نباید طوری طراحی کند که رابطه فقط یک طرفه و معلم در یک سمت و مشرف به دانش‌آموزان بایستد بلکه باید هر دو طرف هم‌معلم هم دانش‌آموزان در آن مدرسه احساس راحتی و آرامش کنند تا فرایند آموزش به نحو احسن انجام شود.

معمار خلاق و پیشرونده کسی است که در درجه اول هنرمند است و بعد با به کارگیری همه‌ی توان ادراکی و احساسی خود مکانی طراحی میکند که در آن زندگی استفاده‌کنندگان تا حد امکان بهینه و به مطلوبیت قرابت بیشتری داشته باشد.

معمار شکارچی لحظات طلایی زندگی در هر نوع عملکردی و ارائه‌دهنده‌ی این لحظات به مخاطبان خود از طریق اثر معماری است .

معماری عالی‌ترین لحظات حس و ادراک را از طریق زیستن در مکان به ما عرضه خواهد داشت.

منابع

برگرفته از کتاب معماری و راز جاودانگی